

ถาม-ตอบปัญหา

คำถาม

จาก Current Advances in Transfusion Medicine กล่าวว่าควรจะใช้ blood component ที่เหมาะสมให้แก่ผู้ป่วยแทนที่จะใช้ whole blood หรือ fresh whole blood นั้น อยากทราบว่าที่ทำเช่นนั้น เพราะจะเกิดผลเสียต่อผู้ป่วยประการใดบ้าง

คำตอบ

ผลเสียที่อาจเกิดขึ้นในการใช้ whole blood หรือ fresh whole blood แทนที่จะเลือกใช้ blood components ที่เหมาะสมให้แก่ผู้ป่วย อาจพิจารณาแยกได้ 2 ประเด็น ดังนี้

1. ผลเสียต่อผู้ป่วยโดยตรง

1.1. ในปริมาณเท่ากัน ผู้ป่วยจะได้รับ component ที่เขาขาดจาก blood component ได้มากกว่าที่จะได้รับจาก whole blood ซึ่งต้องให้ในปริมาณมากขึ้นจึงจะเพียงพอ อาจทำให้เกิดภาวะหัวใจล้มเหลวได้

1.2. การใช้ fresh whole blood คลังเลือดอาจจะไม่มีเวลาพอที่จะตรวจกรองภาวะพาหะนำโรคของโลหิตนั้นๆ ได้ทัน และอาจเกิดความล่าช้าขึ้น ในกรณีที่ไม่ได้มี fresh whole blood และทางคลังเลือดไม่สามารถติดต่อกับแพทย์ได้เพื่อให้พิจารณาขอ component ที่เหมาะสมแทน ในบางกรณีเวลาที่ล่าช้าออกไปจากการที่ต้องติดต่อสอบถามเช่นนี้ อาจทำให้ผู้ป่วยเสียชีวิตได้

2. ผลเสียต่อส่วนรวม การใช้ whole blood หรือ fresh whole blood เป็นการสิ้นเปลือง เพราะมี components อื่นๆ ที่เป็นส่วนเกินร่วมไปด้วย ถ้าได้เตรียมแยกโลหิตแต่ละชนิดไว้ล่วงหน้า เราสามารถ

แยกออกเป็น packed red cell เพื่อให้แก่ผู้ที่ต้องการเม็ดโลหิตแดงอย่างเดียว เช่น ผู้ป่วยซีดเรื้อรังจากสาเหตุต่างๆ หรือให้ร่วมกับสารละลายน้ำเกลือในรายเสียโลหิตแบบเฉียบพลันในระดับหนึ่ง นอกจากนี้ยังได้พลาสมาสดซึ่งแยกต่อไปเป็น cryoprecipitate ซึ่งใช้ในผู้ป่วย hemophilia A หรือใช้เป็น source ของ fibrinogen และ cryoremoved plasma ซึ่งสามารถใช้ในผู้ป่วยที่ขาด clotting factors ชนิดคงทน นอกจากนี้ยังได้เกร็ดเลือดเข้มข้นสำหรับให้ผู้ป่วยที่เลือดออกผิดปกติจากภาวะที่มีเกร็ดเลือดต่ำด้วย

ดังนั้นทุกครั้งที่จะให้โลหิตแก่ผู้ป่วย แพทย์ต้องถามตนเองเสมอว่า ผู้ป่วยขาด component ใด และถ้าไม่ให้โลหิตหรือส่วนแยกนั้นๆ ผู้ป่วยจะถึงแก่ชีวิตหรือจะมีความเสียหายหรือผลแทรกซ้อนที่เป็นอันตรายต่อชีวิตหรือไม่ ถ้าคำตอบว่าไม่ ก็หมายความว่าขณะนั้นยังไม่จำเป็นต้องให้โลหิตหรือส่วนแยกของโลหิตแก่ผู้ป่วย

* พิมพ์ เชี่ยวศิลป์ พ.บ.

ถาม-ตอบปัญหา

ในส่วนนี้คณะบรรณาธิการได้เปิดบริการตอบปัญหาแก่ผู้อ่านที่มีข้อข้องใจหรือมีปัญหาเกี่ยวกับงานบริการโลหิตและงานโลหิตวิทยา โดยท่านผู้ที่มีประสบการณ์โดยตรง

ดำรง เชี่ยวศิลป์